

ZAKLJUČNO POROČILO
O REZULTATIH OPRAVLJENEGA RAZISKOVALNEGA DELA
NA PROJEKTU V OKVIRU CILJNEGA RAZISKOVALNEGA
PROGRAMA (CRP) »KONKURENČNOST SLOVENIJE 2006 – 2013«

REPUBLIKA SLOVENIJA
NOSILEC JAVNEGA PODBLASTI
AGENCIJA ZA RAZISKOVANJE
REPUBLIKE SLOVENIJE

I. Predstavitev osnovnih podatkov raziskovalnega projekta

1. Naziv težišča v okviru CRP:

Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša rast

Prejeto: 5-11-2008

0160

2. Šifra projekta:

V5-0205

Šifra zadeve:

63113-295/2008
(12)

3. Naslov projekta:

Razvoj, nadgradnja in vzdrževanje mikrosimulacijskega modela

3. Naslov projekta

3.1. Naslov projekta v slovenskem jeziku:

Razvoj, nadgradnja in vzdrževanje mikrosimulacijskega modela

3.2. Naslov projekta v angleškem jeziku:

Development, upgrading and maintenance of the microsimulation model

4. Ključne besede projekta

4.1. Ključne besede projekta v slovenskem jeziku:

Mikrosimulacijski model, dohodnina, socialni transferji, subvencije

4.2. Ključne besede projekta v angleškem jeziku:

Microsimulation model, personal income tax, social transfers, subsidies

5. Naziv nosilne raziskovalne organizacije:

Inštitut za ekonomska raziskovanja, Ljubljana

5.1. Seznam sodelujočih raziskovalnih organizacij (RO):

6. Sofinancer/sofinancerji:

- Ministrstvo za finance
- Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj

7. Šifra ter ime in priimek vodje projekta:

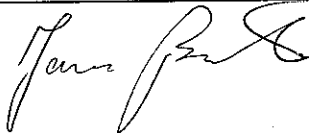
13617

Janez BEŠTER

Datum: 30. 10. 2008

Podpis vodje projekta:

dr. Janez BEŠTER

Podpis in žig izvajalca:

dr. Boris Majcen, direktor

II. Vsebinska struktura zaključnega poročila o rezultatih raziskovalnega projekta v okviru CRP

1. Cilji projekta:

1.1. Ali so bili cilji projekta doseženi?

- ☒ a) v celoti
☐ b) delno
☐ c) ne

Če b) in c), je potrebna utemeljitev.

1.2. Ali so se cilji projekta med raziskavo spremenili?

- ☐ a) da
☒ b) ne

Če so se, je potrebna utemeljitev:

2. Vsebinsko poročilo o realizaciji predloženega programa dela¹:

Cilji projekta so bili naslednji:

- a) Razvoj osnovne različice mikrosimulacijskega modela na podlagi vzorca slovenskih gospodinjstev s povezanimi bazami podatkov iz različnih virov, ki bo omogočala simuliranje statičnih učinkov ukrepov na področju izbranih socialnih transferjev,
- b) Razvoj posebne različice mikrosimulacijskega modela, ki bo omogočala mednarodno primerjavo sistemov socialne zaščite z ostalimi državami EU. Izdelana orodja bodo omogočala podrobno analizo na mikro ravni (posameznika, skupine izbranih posameznikov, tipičnega ali posebej izbranega gospodinjstva) kot tudi posledic na makro ravni (analiza obstoječega sistema posameznega sistema, posledice predlaganih sprememb, učinki na proračunske prihodke in odhodke,...), kot tudi posledic morebitnih predlaganih ukrepov na področju socialne varnosti na ravni EU,
- c) Uporaba osnovne različice mikrosimulacijskega modela za pripravo strokovnih podlag predloga reform na področju socialnih transferjev ter oceno posledic različnih možnih scenarijev.

ad A) Mikrosimulacijski model predstavlja enega od temeljnih orodij potrebnih ne samo za oceno posledic strukturnih reform in v okviru njih sprememb na področju socialnih transferjev, temveč tudi za tekočo uporabo ocen posledic posameznih popravkov določenega socialnega transferja ali davka. Pomembnost tega orodja se je odrazila neposredno tudi v predlaganih ukrepih strukturnih reform: Ukrepi 43 - Vzpostavitev mikrosimulacijskega modela za spremljanje finančnih učinkov predlagane zakonodaje (glej dokument vlade R Slovenije »Okviri gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji« (<http://www.vlada.si//util/bin.php?id=2005122710110054>), ki neposredno terjajo izdelavo takega orodja.

Mikrosimulacijski model zajema celoten socioekonomski spekter prebivalstva, simulira torej vse posameznike v reprezentativnem vzorcu v določenem trenutku. Simulira neposredne davke, socialne prispevke in transferje z neposredno prevedbo zakonodaje v kodo modela. Razvita različica mikrosimulacijskega modela:

- temelji na bistveno večjem vzorcu gospodinjstev (5% celotne populacije),
- zajema neposredne davke, socialne prispevke in vse pomembne socialne transferje,
- omogoča relativno enostavno usklajevanje oz. dopolnjevanje z novimi socialnimi transferji,
- poseben slovenski modul EUROMOD modela omogoča mednarodno primerjavo sistemov socialne zaščite z ostalimi državami EU,
- omogoča analizo:
 - na ravni posameznika, tipičnega ali posebej izbranega gospodinjstva,
 - na agregatni ravni (analiza obstoječega sistema – stroški/prihodki po posameznem instrumentu, pomen instrumenta/skupine instrumentov/sistema na revščino, neenakost, spodbude,
 - Spremembe politik na agregatni ravni (tekoče spremembe, predlogi reform,

¹ Potrebno je napisati vsebinsko raziskovalno poročilo, kjer mora biti na kratko predstavljen program dela z raziskovalno hipotezo in metodološko-teoretičen opis raziskovanja pri njenem preverjanju ali zavračanju vključno s pridobljenimi rezultati projekta.

hipotetični scenariji, uvedba instrumenta/sistema druge EU države – kdo bo izgubil in kdo pridobil, učinek na stroške, porazdelitev spodbud,....

Vendar pa se moramo zavedati tudi omejitve takega orodja saj model zajema le statične učinke - nanaša se torej le na izbrano tekoče leto, in ne more simulirati reakcij posameznikov/gospodinjestev na spremembe politik. Simulira lahko le neposredni učinek – je primerno orodje za analizo ukrepov, ki imajo takojšnji učinek in so odvisni le od tekočega dohodka. Ne upošteva odzivov posameznikov na določen ukrep in ne more simulirati učinkov ukrepov, ki bodo prišli do izraza na dolgi rok (npr. določene oblike pokojninske politike).

Pri razvoju mikrosimulacijskega modela smo uporabili reprezentativen vzorec gospodinjestev, ki povezuje baze podatkov potrebne za opredelitev gospodinjstva, posameznih vrst dohodkov in socialnih transferjev. Orodje je bilo razvito v programskem paketu Stata. Začetno raziskovalno delo na razvoju modela je bilo opravljeno še v predhodnem projektu. Osredotočeno je bilo predvsem na pripravo podatkovnih podlag in razvoj temeljnega modula modela:

- a) Pridobitev ustreznih podatkov v obliki določenega vzorca gospodinjestev in povezave različnih baz podatkov;
- b) Analiza vzorca podatkov in njegova priprava za uporabo v modelu,
- c) Razvoj posameznih modulov modela:
 - modul za izračun razpoložljivega dohodka na ravni gospodinjstva,
 - modul za razporeditev gospodinjestev v ustrezne dohodkovne razrede,
 - modul za kalibracijo (simulacijo) dohodnine v letu 2004,
 - modul za simulacijo dohodnine v letu 2006,
 - modul za simulacijo dohodnine ob različnih scenarijih možnih sprememb na področju dohodnine;
- d) Uporaba modela za izračune učinkov sprememb na področju dohodnine in analiza dobljenih rezultatov.

Podatkovna datoteka vsebuje podatke za vzorec naključno izbranih 40 000 gospodinjestev, pri čemer je bila osnova za izbor Popis prebivalstva izveden v letu 2002. Po opravljeni kontroli in izločitvi gospodinjestev, ki v letu 2004 niso izkazovala dohodkov ali socialnih transferjev, smo vzorec skrčili na 38513 gospodinjestev, ki so predstavljala 5.6% celotne populacije gospodinjestev. Vzorec gospodinjestev smo najprej razdelili na pet dohodkovnih razredov – kvintilov. Postopek razvrščanja gospodinjestev v dohodkovne razrede je bil naslednji. Za vsakega posameznika smo izračunali razpoložljiv dohodek kot seštevek vseh obdavčljivih dohodkov in socialnih transferjev zmanjšan za plačane socialne prispevke in dohodnino. Nato smo izračunali razpoložljiv dohodek na ravni posameznega gospodinjstva. Glede na število in vrsto članov gospodinjstva smo izračunali ekvivalentni dohodek gospodinjstva – to je razpoložljiv dohodek na ekvivalentnega člana gospodinjstva. Pri tem izračunu smo uporabili OECD metodologijo ponderiranja članov gospodinjstva – prvi odrasel član ima utež 1, vsi preostali odrasli člani (starejši od 16 let) imajo utež 0.7 ter otroci, ki imajo utež 0.5. Na podlagi višine tako izračunanega razpoložljivega dohodka na ekvivalentnega člana gospodinjstva smo v nadaljevanju uredili vsa gospodinjstva in jih nato razvrstili v pet enakih dohodkovnih razredov (kvintilov), kar pomeni, da je v vsakem razredu 7703 gospodinjestev. V datoteki smo obdržali podatke za vsakega posameznika, pri čemer pa je le-ta opremljen s podatkom v kateri dohodkovni razred spada. S tem smo ohranili možnost analize tudi posameznikov in ne samo gospodinjestev.

V okviru razvoja modela smo najprej razvili modul, ki je reproduciral sistem dohodnine veljaven v letu 2004. Ocena obračunane dohodnine v višini 380 mia SIT izjemno dobro reproducira dejansko obračunano dohodnino v tem letu. V nadaljevanju smo razvili še dodaten modul, ki simulira sistem dohodnine veljaven v letu 2006, vendar ob upoštevanju podatkov za leto 2004. Ocena novega sistema dohodnine, ki je trenutno veljaven, nam je v nadaljevanju služila kot podlaga za primerjavo učinkov predvidenih sprememb glede na uvedbo dogovorjenega scenarija.

Posebno težavo pri modeliranju posameznih olajšav je nedvomno predstavljala olajšava za vzdrževane družinske člane. Glede na veljaven sistem je pomembno v kakšnem vrstnem redu in kdo (ter v kakšnem deležu) od staršev uveljavlja olajšavo za posameznega vzdrževanega družinskega člana. Na podlagi ločene baze podatkov o vzdrževanih družinskih članih je bil izdelan poseben modul, ki je omogočil reproduciranje sistema veljavnega v letu 2004 in s tem tudi možnost prilagajanja na veljaven sistem v letu 2006. Dodatno smo izdelali tudi različico, ki olajšavo za vzdrževane družinske člane zamenjuje s sistemom davčnega odtegljaja. Na koncu smo razvili še modul za izračune učinkov sprememb na področju dohodnine in ga tudi v praksi uporabili.

Glede na doseženo raven razvoja je bil model uporabljen za izračune učinkov sprememb na področju dohodnine. Model omogoča izračune sprememb v davčni osnovi, efektivnih stopnjah dohodnine in plačani dohodnini na ravni vsakega posameznika, ki ga lahko grupiramo glede na različne značilnosti: status aktivnosti, izobrazbo, pripadnost k določenemu tipu gospodinjstva, višino dohodkov, višino vsake posamezne vrste dohodka,... Pri izračunih lahko poljubno spreminjamo normirane stroške za posamezne skupine davčnih zavezancev, posamezne vrste olajšav, višine nominalnih stopenj dohodnine, število in dohodninske razrede, kot tudi višino davčnega odtegljaja za upokojence oziroma možno uvedbo davčnega odtegljaja za vzdrževane družinske člane.

Model je bil v praksi najprej uporabljen za oceno sprememb na področju davka od dohodkov fizičnih oseb, ki so začele veljati v letu 2006. Glede na dejstvo, da v bazi podatkov razpolagamo s podatki za leto 2004, smo morali najprej vse ključne parametre – dohodninske razrede in posamezne višine olajšav – prevesti na raven v letu 2004. Skladno s spremenjenim načinom indeksiranja dohodninskih razredov in olajšav, smo tako vse vrednosti ustrezno prilagodili z uporabo indeksa cen življenjskih potrebščin

Upoštevali smo vse spremembe na področju normiranih (oziroma dejanskih) stroškov, stopenj dohodnine in dohodninskih razredov, olajšav, upokojencev in plačevanja dohodnine na dohodek iz kapitala. Splošna olajšava je bila občutno povišana (ob znižanju posebnih olajšav), zmanjšalo se je število razredov ob spremenjenih davčnih stopnjah. Za upokojence je sistem poenostavljen z odpravo »obrutenja« pokojnin in uvedbo 14.5% davčnega odtegljaja od izračunane dohodnine – pri čemer je neto pokojnina kot delež v vseh dohodkih upokojenca osnova za izračun davčnega odtegljaja. Izjemno pomembno spremembo predstavlja popolnoma drugačna obravnava dohodkov iz kapitala (obresti, dividende in dobički iz kapitala) za katere posameznih sedaj plača enotno 20% dohodnino. Do pomembne spremembe je prišlo tudi pri indeksiranju dohodninskih razredov in posameznih olajšav – preračun se vrši enkrat letno z uporabo indeksa cen življenjskih potrebščin (november tekoče leto/november predhodno leto). Slovensko gospodarstvo dosega visoke realne stopnje rasti zato takšen način indeksiranja dejansko pomeni, da bo v naslednjih letih vse več posameznikov prehajalo v višje dohodninske razrede in zato

plačevalo višjo dohodnino. V sistemu z enotno stopnjo do tega problema ne bi prišlo, vendar pa bi za olajšave problem ostal. V modelu smo predpostavili, da do takšnega razvoja ne bo prihajalo.

Za potrebe priprave ustreznih podatkov v zvezi s spremembami efektivnih stopenj dohodnine in deležev olajšav, potrebnih za izvedbo simulacij z modelom splošnega ravnotežja, smo tako izvedli štiri osnovne simulacije dogovorjenih sprememb v sistemu dohodnine, ki smo jim dodali še dve simulaciji uvedbe davčnega odtegljaja za vzdrževane družinske člane. Pri tem smo model dopolnili tako, da omogoča simuliranje posledic sprememb stopenj dohodnine, števila in višine dohodninskih razredov, normiranih (dejanskih) stroškov, ter posameznih vrst olajšav: a) splošne olajšave, b) olajšave za vzdrževane družinske člane, c) olajšave za dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje, č) davčnega odtegljaja za upokojence, d) olajšave za samo-zaposlene v kulturi in založništvu, e) posebne olajšave, f) olajšave za študente, g) olajšave za zavezance starejše od 65 let, h) olajšave za invalidne osebe in i) olajšave za samoprispevek. Dodatno smo izvedli še simulacije ob predpostavki uvedbe davčnega odtegljaja za vzdrževane družinske člane, pri čemer je višina odtegljaja odvisna od višine enotne davčne stopnje oziroma povprečne efektivne davčne stopnje v primeru več stopenj dohodnine in višine sedaj veljavne olajšave za prvega otroka oziroma invalidnega otroka

Izračuni so bili pripravljeni na ravni posameznika in v naslednji fazi agregirani na raven petih dohodkovnih razredov, ter znotraj posameznega razreda še dodatno razčlenjeni na tri skupine glede na raven izobrazbe (brez izobrazbe ali osnovna šola, srednja izobrazba, ter višja oziroma visoka izobrazba). Izračune smo za potrebe dodatnih analiz agregirali: a) za vse davčne zavezance, ki so plačali dohodnino, b) za zaposlene, c) za upokojence in d) za zaposlene, ki so prejeli plačo nižjo od povprečne plače v letu 2004.

Pri davčnih olajšavah velja opozoriti, da smo davčni odtegljaj za upokojence preračunali v ekvivalentno davčno olajšavo ter hkrati tudi ustrezno zmanjšali davčno osnovo II. Podoben postopek smo uporabili tudi v primeru davčnega odtegljaja za vzdrževane družinske člane v scenariju s tremi davčnimi stopnjami, vendar izračunane davčne olajšave nismo istočasno tudi odšteli od davčne osnove II, saj bi v prvem dohodkovnem razredu s tem dobili celo negativno davčno osnovo. Takšen rezultat le še enkrat kaže na dejstvo, da je višina davčnih olajšav zlasti v prvem dohodkovnem razredu za marsikaterega posameznika celo višja od davčne osnove I.

Pri izračunih je bil pomemben rezultat ocena izpada proračunskih prihodkov kot tudi sprememba dohodkovnega položaja posameznega kvintila oziroma skupine posameznikov glede na stopnjo izobrazbe. Dobljeni rezultati tudi kažejo na dejstvo: da odigra splošna olajšava dokaj pomembno vlogo, vendar pa se je potrebno zavedati, da so posamezniki v nižjih dohodkovnih razredih v položaju, da že obstoječih olajšav ne morejo polno izkoristiti – z zviševanjem splošne olajšave marsikomu ne bi mogli pomagati, istočasno pa bi še dodatno povečali proračunski izpad zaradi polnega izkoriščanja olajšav v višjih dohodkovnih razredih; da sedanji davčni odtegljaj v višini 14.5% pokojnine očitno lahko odigra svojo vlogo tudi v primeru obravnavanih scenarijev; da uvajanje davčnega odtegljaja za vzdrževane osebe v višini enotne davčne stopnje glede na sedanjo velikost olajšave, pri čemer bi bila olajšava enaka za vse otroke, prinaša spremembo le zaradi izenačevanja osnove ne glede na število otrok. Predlagana sprememba pa je pomembna v primeru dohodnine z več stopnjami. Uvedba tako določenega davčnega odtegljaja bi

občutno zmanjšala proračunski izpad, ki pa bi bil razporejen predvsem v zgornje dohodkovne razrede.

Nadaljevanje dela na razvoju modela - razvoj posebnih modulov za posamezne socialne transferje oziroma subvencije - se je prekrilo s programom dela na obravnavanem projektu. Ob dodanih treh moduli (republiške štipendije, otroški dodatek in denarno socialno pomoč) smo v okviru tega projekta nadaljevali z razvojem še preostalih modulov:

- pridobitev obstoječe zakonodaje za posamezen socialni transfer,
- priprava podlag za modeliranje obstoječega sistema socialnih transferjev,
- priprava podlag za modeliranje predlaganih sprememb,
- razvoj dodatnih modulov.

Poleg že pripravljenih posebnih modulov smo tako razvili še posebne module za ostale socialne transferje oziroma subvencije – državno pokojnino, subvencije vrtcev, subvencije prehrane subvencije prevozov in subvencije neprofitne najemnine.

Ad B) Razvita različica mikrosimulacijskega modela je bila v nadaljevanju neposredno uporabljena pri pripravi strokovnih podlag reforme socialnih transferjev. Izdelane so bile številne variante simulacij z namenom izdelati ustrezne nove lestvice za posamezen socialni transfer glede na predlagane popravke in postavljene cilje ter hkrati izdelane ocene posledice predlaganih sprememb. V tej intenzivni fazi aktivnosti smo redno sodelovali s predstavniki Službe vlade za razvoj, Ministrstva za šolstvo in šport ter Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Tako je bil izoblikovan začetni predlog sprememb za posamezne socialne transferje in subvencije ter izdelane ocene posledic tega. Glede na ugotovljene pomanjkljivosti in težave smo v nadaljevanju izdelali še alternativni predlog, ki temelji na uporabi enotne lestvice predlagane za otroki dodatek. Podana sta bila tudi dva dodatna predloga rešitve problema razredov, ki pa nista bila še tudi empirično preverjena.

V poročilu nismo zajeli vseh številnih različic simulacij pripravljenih za posamezen socialni transfer oziroma subvencijo. Omejili smo se predvsem na končne rezultate štirih variant simulacij predlaganih sprememb sistema socialnih transferjev in subvencij: a) osnovno varianto predlaganih sprememb, b) uvedbo enotne lestvice, c) in d) kombiniranje obeh variant z dodatnim spodbujanjem zaposlenosti.

Uporabljen vzorec podatkov je prinašal tudi določene omejitve, ki so izhajale iz različnega obdobja zajetja podatkov (2002 – 2004), vendarle pa je delo z vzorcem pokazalo, da predstavlja kvalitetno podlago za pripravo številnih simulacij predlaganih sprememb na področju socialnih transferjev. Simuliranje obstoječega stanja in predlaganih reform nam je služilo kot podlaga za oceno sprememb.

Želja po poenostavitvi in večji preglednosti ter pravičnosti sistema se je odrazila tudi v predlaganih spremembah: razvrščanju socialnih transferjev in subvencij, upoštevanju predhodnih socialnih transferjev kot dohodek v naslednjih v razvrstitvi, prehodu na neto princip, upoštevanju enotne lestvice,....Opravljenno obsežno analitično raziskovalno delo je pokazalo na kar nekaj odprtih stvari:

- obstoj več različnih, ali pa samo ene lestvice, nujno povzroča stopničaste preskoke

in znižanja v razpoložljivem dohodku družin, ki se nahajajo blizu meje posameznega razreda lestvice;

- postavljene meje razredov so se v veliko primerih izkazale kot zelo občutljive na minimalne spremembe;
- začetna zamisel upoštevanja vseh predhodno prejetih transferjev oziroma subvencij pri izračunu dohodka za naslednji transfer oziroma subvencijo se je ustavila le na prvih štirih denarnih socialnih transferjih; subvencije, ki ne predstavljajo neposrednega denarnega prejema, ne vstopajo več kot dohodek pri izračunu višine dohodka;
- dohodkovni cenzus ostaja za različne transferje in subvencije različen;
- v večini primerov so predlagatelji sprememb želeli ohraniti tako obseg transferja/subvencije kot tudi število prejemnikov (izjemi sta republiške štipendije in subvencije vrtcev);
- v simulacijah ni bilo možno upoštevati premoženja;
- v simulacijah ni bilo možno upoštevati reakcij posameznikov na predlagane spremembe (še posebej pomemben primer predstavlja subvencioniranje vrtca in predlagano izenačevanje obremenitve s plačilom vrtca na ravni 19% neto dohodka na družinskega člana).

Ocene končnih predlaganih različic lahko na kratko povzamemo v naslednjem. Osnovni predlog prinaša v agregatu povečanje mase socialnih transferjev in subvencij, kar je predvsem posledica povečanja mase za subvencije vrtcev, otroški dodatek in republiške štipendije. Po drugi strani pa naj bi se znižal obseg denarne socialne pomoči, kar je predvsem posledica upoštevanja predhodnih transferjev kot dohodkov in to predvsem republiške štipendije. Dodatno spodbujanje zaposlovanja bi privedlo do še dodatnega zvišanja mase socialnih transferjev in subvencij in to predvsem zaradi manjšega zmanjšanja denarne socialne pomoči.

Dodaten predlog sprememb in poenostavitve sistema predstavlja uvedba enotne lestvice, kateri podlaga naj bi bila malce popravljena osnovna lestvica otroškega dodatka. Cenzusi pa še vedno ostajajo različni. Predlog prinaša ocenjeno znižanje mase socialnih transferjev in subvencij v primerjavi z osnovnim predlogom sprememb za 1,257 milijarde SIT, kar je v veliki meri posledica znižanja otroškega dodatka. Že omenjena občutljivost tudi minimalnih sprememb meja razredov enotne lestvice pa po drugi strani opozarja na to, da bodo v dejanskem življenju lahko spremembe precej drugačne. Dodatno spodbujanje zaposlovanja podobno kot v predhodnih dveh variantah privede do dodatnega zvišanja mase socialnih transferjev in subvencij in to ponovno predvsem zaradi manjšega zmanjšanja denarne socialne pomoči.

Delo na razvoju in praktični uporabi mikrosimulacijskega modela je pokazalo, da upoštevanje ciljev posameznih resorjev ob hkratnem prehodu na neto koncept nujno vodi do ustreznega prilagajanja meja razredov in s tem do različnih lestvic ter posledično zmanjšanja preglednosti sistema. Poleg tega pa se postavlja še vprašanje, ali s tako postavljenimi cilji sploh lahko realiziramo nekatere cilje reforme sistema socialnih transferjev, predvsem cilja preprečevanja kopičenja socialnih pravic in odprave sistema povezanih pravic ter cilja večje stimulacije za delo in zmanjšanje pasti revščine ter brezposelnosti. Iskanje rešitve je šlo v smeri uvedbe enotne lestvice, ki bi temeljila na popravljeni lestvici za otroški dodatek in v dodatnem spodbujanju zaposlenosti.

Med samim analitičnim delom sta se oblikovala še dva dodatna predloga: a) kombinacija

koncepta univerzalnega dohodka in negativnega davka (ki je dejansko že uporabljena v primeru denarne socialne pomoči in subvencije neprofitne najemnine) in b) uporaba sistema % razlike med dejanskim dohodkom p.c. in 100% povprečno plačo p.c. :

a) Prehod na neto koncept in sledenje ciljem posameznih resorjev je povzročilo nujno prilagajanje meja razredov, zmanjševanje preglednosti sistema ob hkratnem povečevanju razlik v razpoložljivem dohodku družin po prejemu socialnih transferjev. Te praktične izkušnje in pričakovane kritične pripombe na predlagane lestvice, so nas vodile v razmislek in pripravo osnovnega koncepta alternativnega predloga.

Pri tem predlogu bi ohranili obstoječi tekst zakona za socialne transferje tako kot je v predlogu »Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev«; definicije dohodka, članov družine, upoštevanje premoženja itd. Razlika pa je v tem, da bi vse različne lestvice, na podlagi katerih se določa upravičenost do posameznega transferja nadomestili z eno samo. Z drugimi besedami, za posamezno družino bi sočasno preverjali upravičenost do vseh socialnih transferjev. Vsebinsko pa bi s transferji pokrivali zgolj razliko med začetnim dohodkom družine in administrativno določenimi stroški, ki so odvisni od posameznega socio-ekonomskega statusa. Takšem predlog je kombinacija koncepta univerzalnega dohodka (ang. basic income) in negativnega davka (ang. negative income tax). Njegova najpomembnejša prednost pa je v tem, da je »linearen« ter odpravlja pomanjkljivosti, ki jih povzročajo »diskretne« lestvice, ki so osnova za dodeljevanje obstoječih transferjev.

Predlog je bil razdelan le na ravni teoretičnega koncepta. Potrebno bi bilo kar nekaj simulacij in analiz rezultatov, razprav, ki bi omogočile ustrezno postavitev takšnega sistema od določitve višine minimalnega dohodka do uteži. Pri tem pa se moramo zavedati, da bi tak sistem (ali pa tudi sistem s samo eno lestvico) pomenil poslabšanje položaja sedanjih prejemnikov socialnih transferjev. Vprašanje torej je, ali obstaja v Sloveniji pripravljenost za takšen preskok.

b) V drugem primeru pa bi bil mehanizem, ki bi ohranil zelo podobno distribucijo in višino transferjev tak, da bi določen transfer za vse družine znašal enak odstotek razlike med dejanskim dohodkom p.c. in 100% povprečno plačo p.c. Izračuni so namreč pokazali, da so ti odstotki v obstoječem predlogu zakona dokaj stabilni, "motijo" pa jih meje različnih lestvic, ki povzročajo prekrivanja in skoke.

Posebno pozornost smo v nadaljevanju raziskovalnega dela na projektu posvetili pripravi strokovnih podlag dveh različic sprememb subvencioniranja plačevanja vrtca. Cilj razdelitve prvega razreda na dva dela je bil omogočiti družinam, ki prejemajo DSP, da tudi v novem sistemu v kar največji meri ostanejo prejemniki polne subvencije. Predlagani deleži plačil vrtcev v posameznih razredih lestvice dejansko pomenijo odmik od postavljenih ciljev:

- potrebno bi bilo v čim večji meri zmanjšati/odpraviti razlike v obremenitvah dohodka na družinskega člana s plačili za vrtec,
- Delež javnih in zasebnih sredstev naj bi se približal razmerju 0.8 - 0.2 .

Ob upoštevanju enotne lestvice za otroški dodatek smo v predhodnem poročilu že ugotovili, da glede na ugotovljeno veliko občutljivost prehajanja med razredi ob le manjšem premiku meja, uporaba lestvice za otroški dodatek lahko vodi do poslabšanja

položaja predvsem v nižjih razredih.

Analiza rezultatov to potrjuje, namreč, da se položaj poslabša predvsem za otroke v prvih treh razredih. V masi naj bi za 1,8 milijarde SIT zmanjšali obseg subvencij, spremembe v posameznih razredih pa so seveda različne v primerjavi z do sedaj dogovorjeno lestvico za subvencije vrtca. Do največje spremembe seveda prihaja v 1. razredu, ki naj bi po novem pridobil večino otrok, ki v sedanjem sistemu niso plačali vrtca. Hkrati jih tudi nekaj preide iz sedanjega drugega razreda v prvi razred, kar pomeni za njih izboljšanje v primerjavi s sedanjim sistemom.

Nova, zadnja različica lestvice, poleg razdelitve prvega razreda na dva dela, uvaja še spremembe v deležu plačil in to v sedanjem tretjem, četrtem, petem in šestem razredu. Ta predlagan popravek je tudi osnovni krivec za povečanje obsega subvencioniranja vrtca za 1,4 milijarde SIT v primerjavi s sedanjim stanjem, ob upoštevanju dejanskega števila otrok v vrtcih in njihove strukture po razredih. Razdelitev predhodnega prvega razreda na dva razreda je le delno rešila problem družin, ki prejemajo DSP, saj jih v prvi razred pade le 17% - ostali otroci, ki so prvem razredu so predvsem posledica predloga, da se vsak naslednji predšolski otrok pomakne za en razred navzdol. Možna rešitev bi bila v smeri ohranitve brezplačnega vrtca za družine, ki prejemajo DSP, ali v povišanju gornje meje prvega razreda.

Dodatna predpostavka plačila vrtca le za prvega otroka privede do premika preostalih otrok v prvi razred, ki ne plačuje vrtca. Izboljšanje položaja se odraža tudi na ravni dohodkovnih razredov – decilov. V povprečju se višina subvencije plačila vrtca še dodatno zviša za 58.000 SIT. Spremembe so tudi po posameznih dohodkovnih razredih, kjer naj bi prišlo do dodatnega zvišanja subvencij, kar je vidno predvsem v višjih razredih. Do večjega znižanja plačila vrtca bi prišlo predvsem v zadnjem, odprtem razredu, kar je bila za pričakovati, saj je delež plačil vrtca v tem razredu 80% in oprostitvev plačila za drugega otroka vpliva na znižanje povprečne višine plačila vrtca. Osnovne ugotovitve so naslednje:

- obseg subvencij plačevanja vrtcev naj bi se v primerjavi s sedanjim stanjem povečal za 2,433 milijarde SIT - oprostitvev plačila za drugega in vse naslednje otroke bi torej povzročila povečanje mase subvencij za eno milijardo SIT v primerjavi s predhodnim predlogom;
- Cilj zniževanja razlik v obremenitvi plačil vrtca na neto dohodek na družinskega člana je s tem predlogom le delno dosežen s povišanjem deleža subvencij v višjih razredih;
- Cilj prilagajanja razmerja med javnimi in zasebnimi sredstvi na raven 80-20 tudi ni dosežen, saj ostaja na ravni 73,3-26,7.

Na podlagi opravljenih izračunov in opravljene analize dobljenih rezultatov je bila končno sprejeta zadnja različica, ki upošteva plačilo vrtca le za prvega otroka.

Konec leta 2007 smo opravili še dodatne raziskovalne aktivnosti na prilagajanju in uporabi modela: a) s ciljem priprave še dodatne različice scenarija na področju subvencioniranja vrtcev pri kateri bi pomagali družinam z več otroki – oproščene plačila vrtca naj bi namreč bile družine s tremi ali več otroki, in b) s ciljem ocene spremembe obsega dohodnine ob upoštevanju predlaganega popravka sedaj veljavne splošne olajšave za davčne zavezance z najnižjimi dohodki (popravek splošne olajšave na 4959,6 EUR za

davčne zavezanke katerih letni bruto dohodki dosegajo manj kot 6500 EUR, oziroma na 3959,6 EUR za davčne zavezanke katerih letni bruto dohodki presegajo 6500 EUR in so manjši od 9000 EUR.

Uporaba prilagojenega mikrosimulacijskega modela je pokazala, da bi predlagane spremembe v splošni dohodninski olajšavi pomenile izpad prihodkov proračuna za približno 30 milijonov EUR. Dejstvo je, da ima predlagan predlog le omejen učinek saj veliko družin z otroki in nizkimi prejemki že pri obstoječih olajšavah ne zmore polno izkoristiti le-teh. Poleg tega pa se s tem ruši sam koncept dohodnine saj se vnaša pri splošni olajšavi razrede in s tem dodatno možno taktiziranje davčnih zavezancev katerih bruto dohodki bodo blizu postavljenih meja. Ukrep torej še dodatno povečuje obstoječi problem pasti revščine v Sloveniji.

V zadnji fazi dela na razvoju mikrosimulacijskega modela smo nadaljevali z razvojem ustreznega grafičnega vmesnika, ki bo omogočal lažjo uporabo modela tako pri izvedbi vnaprej določenih možnih variant scenarijev za posamezne socialne transferje in subvencije. Dokončano je bilo delo za dohodnino - v posebni excel datoteki lahko uporabnik poljubno prilagaja skoraj 50 različnih parametrov, vključno s preminjanjem meja sedaj veljavnih dohodninskih razredov, davčnih stopenj, olajšav,...- izpis je prilagojen tudi specifičnim vhodnim podatkom za model splošnega ravnotežja pri ocenejevanju kompleksnih posledic predvidenih sprememb na področju dohodnine. Na podoben način je potekalo tudi delo za socialne transferje in subvencije, ki bo predstavljeno v zaključnem poročilu.

Opravljen je bilo tudi delo na pripravi podlag za redno vzdrževanje baze podatkov modela. Sedanja baza podatkov - vzorec 40.000 gospodinjstev - temelji na podatkih iz Popisa 2002 in dohodninskih napovedi ter podatkih o socialnih transferjih in subvencijah v za leto 2004. Ključni podatki o posameznem gospodinjstvu, sestavi in njihovih medsebojnih odnosih temeljijo na Popisu 2002 in jih, glede na trenutne razmere, ni možno ustrezno posodobiti z novejšimi podatki. Na podlagi kar nekaj sestankov s predstavniki Statističnega urada R Slovenije je bil dosežen dogovor, da SURS uvrsti vzorec v svoj redni letni program statističnih raziskovanj. Na naslednjem sestanku naj bi se sestali skupaj z vsemi možnimi institucijami, ki lahko prispevajo ustrezne podatke, kot tudi z uporabniki teh podatkov oziroma samega modela. Cilj sestanka je tudi dogovor o tem katere podatke je potrebno še dodati v osnovno bazo podatkov. Pomemben je tudi sklep, da se vzorec gospodinjstev obravnava kot panel.

Ad C) Dokončali smo z razvojem osnovne različice slovenskega modula EUROMOD modela, ki ga razvijamo v okviru projekta 6.OP EU (I-CUE). EUROMOD je mikrosimulacijski model, ki je standardiziran in v svoji osnovi enak za vse evropske države, za katere je bil zgrajen. V okviru EUROMODA so konstruirana davčna pravila in pravila za izračun socialnih transferjev, tako da so končni rezultat izračunani davki, prispevki za socialno varnost in socialni prejemki za vsako enoto opazovanja oz. posameznika. Prednost EUROMODA je, da omogoča prenos davčnega sistema in sistema socialnih transferjev med državami članicami in tako simulacijo različnih evropskih sistemov.

Tako smo dokončali konstrukcijo pravil za izračun davkov in socialnih prejemkov za:

- prispevke za socialno varnost delodajalcev in delojemalcev,
- davek na plače,
- davek na pogodbeno delo oz. poseben davek na določene prejemke,
- dohodnino,
- pomoč ob rojstvu otroka,
- starševski dodatek,
- otroški dodatek,
- dodatek za veliko družino,
- socialno pomoč in
- subvencijo najemnine.

Opravili smo predvsem končne postopke preverjanja pravilnosti konstruiranih pravil. Ključnega pomena je bila tudi t.i. makro potrditev, saj smo simulirane rezultate primerjali z dejanskimi podatki o pobranih davkih in prejetih socialnih transferjih. Izkazalo se je, da so simulirani davki in socialni transferji v okviru EUROMODA zelo blizu dejanskim podatkom.

Gradnja pravil v okviru EUROMODA je bila dolgotrajen proces, saj je bilo potrebnih veliko vmesnih korakov. Šlo je za interaktivni proces, saj je vsaki postavitvi pravil in njihovi vgradnji v EUROMOD sledilo preverjanje in odpravljanje morebitnih pomanjkljivosti. Uspešna izgradnja slovenskega modula EUROMODA je med drugim tudi posledica stalnega konstruktivnega sodelovanja med slovenskimi raziskovalci in snovalci EUROMODA v obliki delovnih sestankov. O vseh opravljenih aktivnostih smo izdelali tudi končno poročilo: EUROMOD Country report, March 2008, in predstavili rezultate simulacij enotne davčne stopnje na konferenci Tax-benefit Microsimulation in the Enlarged Europe na Dunaju.

3. Izkoriščanje dobljenih rezultatov:

3.1. Kakšen je potencialni pomen² rezultatov vašega raziskovalnega projekta za:

- ☐ a) odkritje novih znanstvenih spoznanj;
- ☒ b) izpopolnitev oziroma razširitev metodološkega instrumentarija;
- ☐ c) razvoj svojega temeljnega raziskovanja;
- ☐ d) razvoj drugih temeljnih znanosti;
- ☒ e) razvoj novih tehnologij in drugih razvojnih raziskav.

3.2. Označite s katerimi družbeno-ekonomskimi cilji (po metodologiji OECD-ja) sovpadajo rezultati vašega raziskovalnega projekta:

- ☐ a) razvoj kmetijstva, gozdarstva in ribolova - Vključuje RR, ki je v osnovi namenjen razvoju in podpori teh dejavnosti;
- ☐ b) pospeševanje industrijskega razvoja - vključuje RR, ki v osnovi podpira razvoj industrije, vključno s proizvodnjo, gradbeništvo, prodajo na debelo in drobno, restavracijami in hoteli, bančništvom, zavarovalnicami in drugimi gospodarskimi dejavnostmi;
- ☐ c) proizvodnja in racionalna izraba energije - vključuje RR-dejavnosti, ki so v funkciji dobave, proizvodnje, hranjenja in distribucije vseh oblik energije. V to skupino je treba vključiti tudi RR vodnih virov in nuklearne energije;
- ☐ d) razvoj infrastrukture - Ta skupina vključuje dve podskupini:
 - transport in telekomunikacije - Vključen je RR, ki je usmerjen v izboljšavo in povečanje varnosti prometnih sistemov, vključno z varnostjo v prometu;
 - prostorsko planiranje mest in podeželja - Vključen je RR, ki se nanaša na skupno načrtovanje mest in podeželja, boljše pogoje bivanja in izboljšave v okolju;
- ☐ e) nadzor in skrb za okolje - Vključuje RR, ki je usmerjen v ohranjanje fizičnega okolja. Zajema onesnaževanje zraka, voda, zemlje in spodnjih slojev, onesnaženje zaradi hrupa, odlaganja trdnih odpadkov in sevanja. Razdeljen je v dve skupini:
- ☐ f) zdravstveno varstvo (z izjemo onesnaževanja) - Vključuje RR - programe, ki so usmerjeni v varstvo in izboljšanje človekovega zdravja;
- ☒ g) družbeni razvoj in storitve - Vključuje RR, ki se nanaša na družbene in kulturne probleme;
- ☐ h) splošni napredek znanja - Ta skupina zajema RR, ki prispeva k splošnemu napredku znanja in ga ne moremo pripisati določenim ciljem;
- ☐ i) obramba - Vključuje RR, ki se v osnovi izvaja v vojaške namene, ne glede na njegovo vsebino, ali na možnost posredne civilne uporabe. Vključuje tudi varstvo (obrambo) pred naravnimi nesrečami.

² Označite lahko več odgovorov.

3.3. Kateri so **neposredni rezultati** vašega raziskovalnega projekta glede na zgoraj označen potencialni pomen in razvojne cilje?

- razvoj različice mikrosimulacijskega modela temelječe na vzorcu 40.000 gospodinjstev in povezanih bazah podatkov;
- razvoj slovenskega modula EUROMOD modela;
- uporaba mikrosimulacijskega modela pri pripravi strokovnih podlag za reformo na področju dohodnine in sistema socialnih transferjev - pomoč pri izdelavi različnih možnih scenarijev reform ter ocena posledic predlaganih sprememb.

3.4. Kakšni so lahko **dolgoročni rezultati** vašega raziskovalnega projekta glede na zgoraj označen potencialni pomen in razvojne cilje?

Redno vzdrževanje in razvoj različic mikrosimulacijskega modela bo kreatorjem ekonomske politike na različnih ministrstvih (Ministrstvo za finance, Služba vlade za razvoj, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za šolstvo in šport, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo) omogočalo hitro in kvalitetno pripravo strokovnih podlag - pomoč pri pripravi posamezne različice predloga ukrepa/reforme na posameznem področju kot tudi oceno statičnih posledic posameznih različic na ravni tipičnega posameznika, družine, skupine (ob poljubni določitvi značilnosti opazovanega osebk ali skupine) oziroma na agregatni ravni (učinek na državni proračun). Skupaj z ustrezno razvitim in prilagojenim makro modelskim orodjem (model splošnega ravnotežja) pa nam bo omogočalo hitro in kvalitetno pripravo ocen kompleksnih posledic predlaganih ukrepov na ravni posamezne panoge oziroma na makro ravni (proizvodnja, potrošnja, investicije, zaposlenost, zunanjetrgovinska menjava,...)

3.5. Kje obstaja verjetnost, da bodo vaša znanstvena spoznanja deležna zaznavnega odziva?

- ☒ a) v domačih znanstvenih krogih;
- ☒ b) v mednarodnih znanstvenih krogih;
- ☒ c) pri domačih uporabnikih;
- ☒ d) pri mednarodnih uporabnikih.

3.6. Kdo (poleg sofinancerjev) že izraža interes po vaših spoznanjih oziroma rezultatih?

Že v teku projekta smo se aktivno vključili v pripravo strokovnih podlag za posamezne različice predlaganih sprememb na področju subvencioniranja vrtcev, prehrane in prevozov dijakov ter študentov, ki jih je pripravljalo Ministrstvo za šolstvo in šport.

Model je bil uporabljen tudi za pomoč pri pripravi scenarijev reforme na področju dohodnine in za oceno posledic predlaganih različic reforme na tem področju. Dodatno je model služil tudi kot pomembno orodje za pripravo ustreznih baz podatkov potrebnih pri pripravi podatkovnih osnov za rekurziven dinamičen model splošnega ravnotežja slovenskega gospodarstva. Skupaj s podatki Ankete o potrošnji gospodinjstev, nam je omogočil kvalitetno razčlenitev osnovne matrike družbenih računov. Tako smo lahko razčlenili gospodinjstva za pet dohodkovnih razredov, vključno s členitvijo vseh povezanih računov znotraj matrike družbenih računov – dohodkov, potrošnje, davkov,

transferjev, zaposlenosti, nezaposlenosti, samo-zaposlenosti.

Rezultate smo predstavili na nekaj mednarodnih konferencah, saj je model razvit na izjemnem vzorcu 40.000 gospodinjstev (116.000 posameznikov), hkrati pa je bil tudi uporabljen za pripravo strokovnih podlag reform na področju davkov in sistema socialnih transferjev, pri čemer je davčna reforma tudi že v praksi zaživela s 1.1.2007.

Znanstveno delo na razvoju modela se je odrazilo tudi v povabilu in kasneje sodelovanju na mednarodnem projektu 6OP EU (I-CUE), v katerem smo razvili poseben modul EUROMOD modela za Slovenijo. Sodelovanje se bo predvidoma nadaljevalo tudi v prihodnjih letih saj naj bi v okviru 7OP nadaljevali z razvojem posameznih modulov.

3.7. Število diplomantov, magistrov in doktorjev, ki so zaključili študij z vključenostjo v raziskovalni projekt?

V okviru projekta sta sodelovala dva mlada raziskovalca, ki sta zaključila podiplomsko izobraževanje z uspešnim zagovorom doktorata.

4. Sodelovanje z tujimi partnerji:

4.1. Navedite število in obliko formalnega raziskovalnega sodelovanja s tujimi raziskovalnimi institucijami.

Formalno raziskovalno sodelovanje s tujimi raziskovalnimi institucijami, ki je neposredno povezano z vsebino projekta se je odrazilo v sodelovanju domače raziskovalne skupine in IER kot partnerja v okviru projekta 6OP EU - IMPROVING THE CAPACITY AND USABILITY OF EUROMOD (I-CUE, 011859).

Člani raziskovalne skupine so sodelovali še v naslednjih mednarodnih projektih:

- 1) ADEQUACY OF OLD-AGE INCOME MAINTENANCE IN THE EU (AIM - 6. OP EU, 513748 SP21-CT-2005-513748)
- 2) UNDERSTANDING THE RELATIONSHIP BETWEEN KNOWLEDGE AND COMPETITIVENESS IN THE ENLARGING EUROPEAN UNION (U-KNOW - 6. OP EU, 028519)
- 3) CIVIL AIRCRAFT SECURITY AGAINST MANPADS (CASAM, 6.OP EU, AST5-CT-2006-030817)
- 4) INTANGIBLE CAPITAL AND INNOVATIONS, DRIVERS OF GROWTH AND LOCATION IN THE EU (INNODRIVE, 7.OP EU, SSH7-214576)
- 5) MAJOR UPGRADE OF THE SURVEY OF HEALTH, AGEING AND RETIREMENT IN EUROPE - PREPARATORY PHASE (SHARE- PREP, 7.OP EU)

4.2. Kakšni so rezultati tovrstnega sodelovanja?

- V okviru projekta I-CUE 6OP EU smo razvili posebno slovensko različico modula EUROMOD-a, mikrosimulacijskega modela;
- v okviru ostalih projektov člani projektne skupine sodelujejo kot partnerji s številnimi drugimi raziskovalnimi institucijami, večinoma člani evropske raziskovalne mreže ENEPRI s sedežem v Bruslju.

5. Bibliografski rezultati³ :

Za vodjo projekta in ostale raziskovalce v projektni skupini priložite bibliografske izpise za obdobje zadnjih treh let iz COBISS-a) oz. za medicinske vede iz Inštituta za biomedicinsko informatiko. Na bibliografskih izpisih označite tista dela, ki so nastala v okviru pričujočega projekta.

6. Druge reference⁴ vodje projekta in ostalih raziskovalcev, ki izhajajo iz raziskovalnega projekta:

- Raziskovalna skupina IER je bila sprejeta kot partner na 6FP EU projektu I-CUE;
- Opravljene so bile številne predstavitve vmesnih rezultatov različnih variant scenarijev možnih sprememb posameznega socialnega transferja oziroma subvencije (Ministrstvo za finance, Služba vlade R Slovenije za razvoj, ministrstvo za šolstvo in šport).

³ Bibliografijo raziskovalcev si lahko natisnete sami iz spletne strani: <http://www.izum.si/>

⁴ Navedite tudi druge raziskovalne rezultate iz obdobja financiranja vašega projekta, ki niso zajeti v bibliografske izpise, zlasti pa tiste, ki se nanašajo na prenos znanja in tehnologije. Navedite tudi podatke o vseh javnih in drugih predstavitev projekta in njegovih rezultatov vključno s predstavitvami, ki so bile organizirane izključno za naročnika/naročnike projekta.

Razvoj, nadgradnja in vzdrževanje mikrosimulacijskega modela (CRP - V5-0205)

Povzetek

V okviru projekta smo razvili osnovno različico mikrosimulacijskega modela na podlagi vzorca 40.000 slovenskih gospodinjstev s povezanimi bazami podatkov iz različnih virov, ki omogoča simuliranje statičnih učinkov ukrepov ekonomske politike na področju izbranih socialnih transferjev in subvencij. Model je bil v nadaljevanju uporabljen za pripravo strokovnih podlag predloga reform na področju socialnih transferjev ter oceno posledic različnih možnih scenarijev.

Razvit je bil tudi poseben, slovenski, modul EUROMOD mikrosimulacijskega modela, ki omogoča mednarodno primerjavo sistemov socialne zaščite z ostalimi državami EU. Izdelani orodji omogočata podrobno analizo na mikro ravni (posameznika, skupine izbranih posameznikov, tipičnega ali posebej izbranega gospodinjstva), posledic na makro ravni (analiza obstoječega sistema posameznega socialnega transferja, posledice predlaganih sprememb, učinki na proračunske prihodke in odhodke,...), kot tudi posledic morebitnih predlaganih ukrepov na področju socialne varnosti na ravni EU.

Summary

A new version of the microsimulation model based on the sample of 40.000 households with merged data from different statistical and administrative databases has been developed within the project. Model enables simulation of the static effects of different economic policy measures on the field of particular social transfers and subsidies. In fact, it was already used for the preparation of professional bases for the proposed Slovenian reform of social transfers as well as for the estimation of the effects of different proposed scenarios.

Additionally, also a special Slovenian module within the EUROMOD microsimulation model was developed in order to facilitate international comparisons of the social security systems between the EU countries. Developed tools enable a detailed analysis at the micro level (individual, group of specific individuals, typical or especially chosen household), at macro level (analysis of the existent system of particular transfer, the effects of proposed changes, effects on the budget revenues and expenses,...), as well as the effects of the possible proposed changes on the field of social security at the EU level.